

A SZPELEOLÓGUS KÖNYVESPOLCA

G. A. MAKSZIMOVICS:
A KARSZTTUDOMÁNY ALAPJAI
II. KÖTET

Értékes művel gazdagodott a karsztkutatás irodalma: a sikeres I. kötet után 1970-ben elhagyta a nyomdát Makszimovics professzor *A karszttudomány alapjai* című művének második, befejező kötete.

Georgij Alekszejevics Makszimovics professzor neve régóta ismerős a *Karszt és Barlang* olvasói számára, hiszen a „Pescseri” évkönyvek ismertetése során gyakran olvashatunk dolgozatairól. A kiváló karsztudós több évtizedes kutatási eredményei most ebben a kétkötetes, közel 900 oldalas műben összegződnek és válnak közkinccsé.

A mű 1964-ben megjelent első kötete a karsztmorfológia, a szpeleológia és a karszthidrológia kérdéscível foglalkozik. A közelmúltban kibocsátott 530 oldalas második kötet az elején általános és gyakorlati karszthidrológiai témákat tárgyal, a második részben a karsztvidékek folyóival és tavival foglalkozik, míg a harmadik részben sajátos karszttípust ragad ki: a Szovjetunió népgazdasága számára nagyfontosságú ún. krétakarsztot, valamint a hidrotermális karsztot.

A karszttudományok alapjai — miként a címe is sejtetni engedi — tulajdonképpen tankönyv, a permi és más egyetemek hidrogeológus hallgatói számára íródott. Hasznos kézikönyvként forgathatják azonban azok a geológusok, geográfusok, bányamérnökök s mindazok a szakemberek, akiknek munkája vagy kutatási témája bármilyen vonatkozásban a karsztokhoz kapcsolódik. Hiszen ilyen jól rendszerezett, összesűrített formában sehol másutt nem juthatunk hozzá az elmúlt évtizedek karsztkutatási irodalmából leszűrt tudományos eredményekhez.

Tankönyvről lévén szó, szükségtelennek látszik annak tartalmi ismertetése, ezért csupán egy fejezetet emelünk ki belőle, amelynek témája minket is közelebbről érdekel: a hidrotermális karszt vagy „hidrotermokarszt”. Az olyan karsztvidéket nevezi így a szerző, ahol a karszt hidrográfiai rendszerében a mélyből feltörő, ásványi sókban dús és magasabb hőfokú vizek — kisebb vagy nagyobb mértékben — szerephez jutnak. A Szovjetunió területéről négy ilyen területet ismertet: Közép-Ázsiából a Kopetdag és Zeravsan, továbbá a Kaukázus és Krim hidrotermális karsztvidékeit. Részletes ismertetést olvashatunk a kopetdagi híres Bahargyenszkaja-barlangról, amelynek tava 34–38 °C hőmérsékletű.

Részletesen tárgyalja a szerző Csehszlovákia hévizes karsztjait és barlangjait, majd tizenkét oldal terjedelemben foglalkozik a magyarországi hidrotermális karsztjelenségekkel. Cirill feliratokkal viszontláthatjuk többek között Horváth János rajzait a Szemlő-hegyi-barlangról, amelyeket eredetileg a *Karszt és Barlangban* közöltünk. Több más országból vett példák után a szerző összegezi a hidrotermális karsztok és barlangok sajátosságait.

Nagy értéke a műnek a 48 oldal terjedelmű szakosított irodalomjegyzék, mely legalább másfél ezer szócikk felsorolását tartalmazza.

Hasznos lenne ennek a könyvnek legalább egyes fejezeteit magyarra fordítani, hogy az orosz nyelvet nem ismerők is mérthessenek gazdag anyagából.

Balázs D.

Пещеры

A Szovjetunió Földrajzi Társasága és a permi Gorkij Egyetem Karsztológiai és Szpeleológiai Intézete kiadásában megjelent „Pescseri” (Barlangok) című évkönyv 1971. évi 10–11. számában lapozgattunk...

Mindjárt az első írás megállásra készlet: G.A. Makszimovics professzor ezúttal a *barlangi kalcitmedencék és mésztufagátak* keletkezéséről, típusairól és e képződmények földrajzi elterjedéséről közöl sok ábrával színezett tanulmányt. Ilyen alaposan, részletesen még senki nem dolgozta fel ezt a témát: a szerző példáit a világ 220 barlangjából veszi és 94 tudományos értekezés szintézisét adja.

A barlangokról szóló regionális ismertetésekben ismét Makszimovics tollából származó írást olvashatunk Jamaica barlangjairól, majd Dél-Wales barlangjait I.M. Tyurina és B.A. Buldakov mutatja be, ezután pedig E.A. Krotova cikke Dél-Illinois néhány barlangjával foglalkozik.

A könyv külön fejezetében gyűjtötték össze a zombolyokkal és természetes hidakkal foglalkozó írásokat. Több szerző együttes munkája nyomán hírt kapunk a Belaja-folyó partvidékén felfedezett aknabarlangokról, amelyekben mikroklimatikus méréseket is végeztek. Egy másik cikk a kaukázusi Geológia-zombolyt ismerteti: az írást a mellékletként bemutatott zombolytérképpel az Alsó-hegy kutatóinak figyelmébe ajánljuk.

A barlangkutatás metodikai témáival foglalkozó fejezetben hőmérsékleti és szeizmikus mérésekről szóló cikkek találhatók.

A „Szpeleológiai szervezetek tevékenysége” rovatban beszámolót olvashatunk a kunguri karsztkutatóállomás kerekén húszéves munkájáról. Az intézet munkatársai ezen idő alatt 94 tudományos dolgozatot bocsátottak közre — sok segítséget adva velük a karszterületek jobb népgazdasági hasznosításához.

Balázs D.